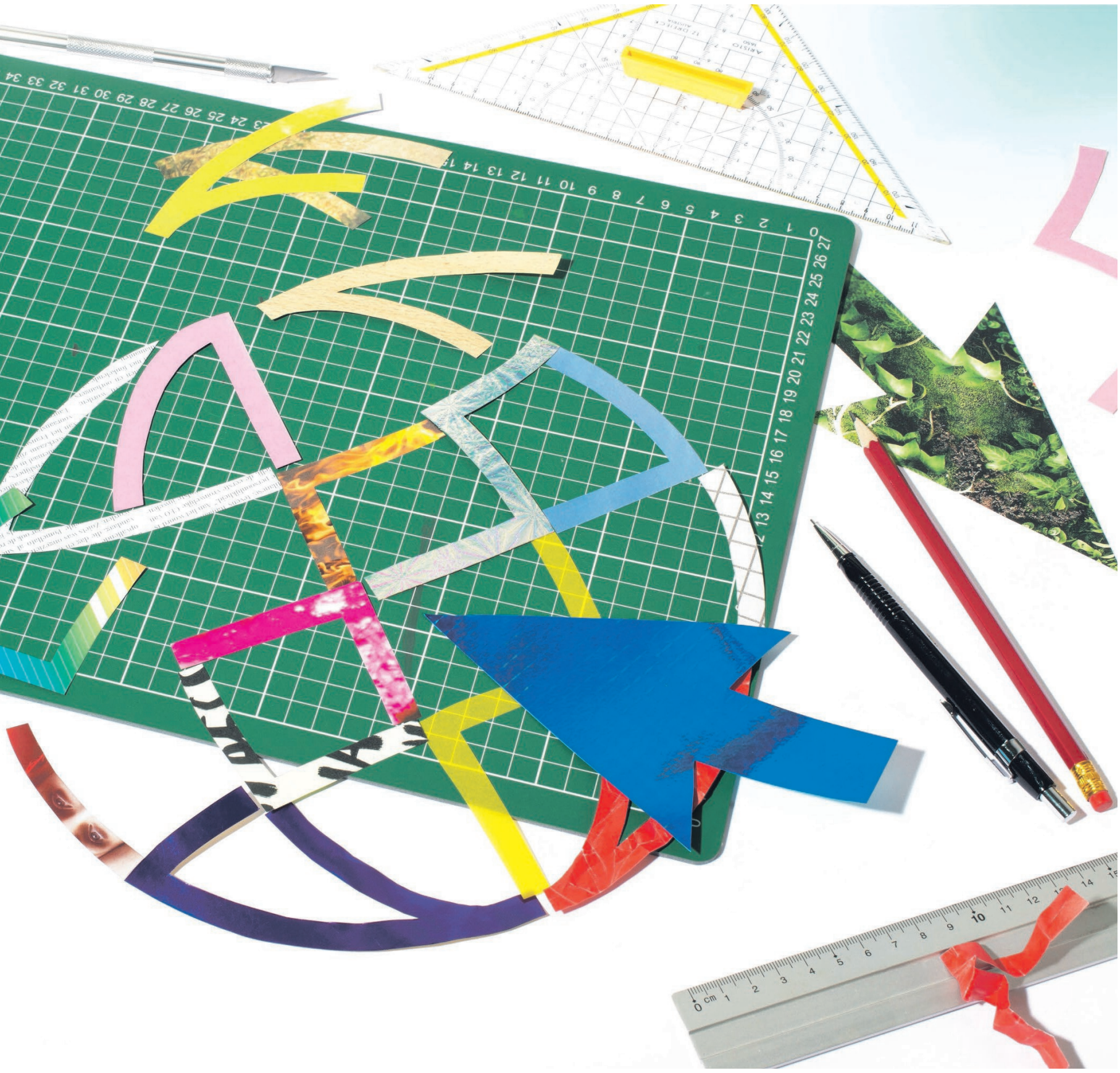

> **Als Google of Facebook geen enkele concurrentie meer heeft, waarom zouden ze dan nog innoveren?**

Directeur van de Stichting Toekomstbeeld der Techniek **Rudy van Belkom**

Lector media-studies aan de Hogeschool van Amsterdam **Geert Lovink**

zoeker. Waardoor het kon gebeuren dat op de dag dat het rapport over de toeslagenaffaire werd gepresenteerd de Tweede Kamer de Wet Gegevensverzameling door Samenwerkingsverbanden aannam, die overheidsorganisaties en private partijen zeer ruime bevoegdheden geeft om persoonsgegevens van burgers met elkaar te delen. Misschien is het nog wel erger, vraagt Van Belkom zich af, en is het niet zozeer desinteresse maar het ontbreken van een moreel kompas.

2. MAAK REGELGEVING (EN HOU CHINA IN DE GATEN)

'Omdat de macht van de techbedrijven zo groot is, heb je ook stevige regelgeving nodig', gelooft Van Belkom. Wat Van Belkom vooral interessant vindt, is de in de nieuwe Europese techwet DMA (vanaf 2023 in werking) geformuleerde eis van interoperabiliteit. 'Het is absurd dat een WhatsApp-gebruiker geen bericht kan sturen naar een Signal-gebruiker. Als bedrijven gedwongen worden dit te regelen, wordt de drempel om Signal te gebruiken lager.' Regulering kan zo leiden tot innovatie, denkt Van Belkom.

> **Het is absurd dat een gebruiker van WhatsApp geen bericht kan sturen naar een Signal-gebruiker**

Lovink vult aan: 'Alle nieuwe wetgeving is een reactie op web 2.0, op de ontwikkelingen die in 2003 werden ingezet.' Intussen komt het gevaar vooral uit China, waarschuwt hij. 'De drones die we gebruiken, de slimme camera's die buiten hangen: voor een groot deel van Chinese makelij. Dus de beelden gaan naar China.'

3. LAAT TECHBEDRIJVEN NIET DE OPENBARE RUIMTE INRICHTEN

Fundamentele innovatie zal niet van de huidige grote techbedrijven komen, denken beiden. Lovink vreest zelfs dat innovatie helemaal ophoudt: 'Als Google of Facebook geen enkele concurrentie meer heeft, waarom zouden ze dan nog innoveren?' Los daarvan is het niet in hun belang om zichzelf overbodig of kwetsbaar te maken, zegt Van Belkom. Hij vergelijkt de huidige situatie met de openbare ruimte: 'Het is prima als Facebook een winkel heeft, maar niet de complete straat.'

We begeven ons op sociale media alsof het de openbare ruimte is, maar dat is niet zo. Die 'openbare' ruimte is eigendom van de techbedrijven, die (met hun eigen regels) als poortwachter fungeren en allesbehalve een neutraal doorgeefluik zijn. Dat wringt, stelt Van Belkom: 'De infrastructuur van internet zou neutraal moeten zijn.'

Ook Lovink zoekt het in die richting, waarbij alle lagen van internet (van de onderzeese kabels tot diensten en apps) een rol spelen. Lovink noemt dit in zijn boek een 'techno-sociale exodus-beweging': van het ontmantelen van grote Big Tech-datacentra tot het creëren en stimuleren van alternatieve platformen tot het bouwen van internet als een publieke infrastructuur. Makkelijk zal dat allemaal niet zijn, erkennen beiden. Het devies is: zo veel mogelijk proberen en experimenteren.

De toekomstige internetsnelweg mag dan geplaveid zijn met goede bedoelingen, veranderingen van buitenaf spelen volgens Lovink uiteindelijk de grootste rol. 'Internetcriticus Morozov zei als eerste: internet voegt zich naar de wereld, niet andersom. Dat was een nieuw geluid. En nog steeds denken veel mensen dat internet alles zal veranderen.' Twee voorbeelden: door covid nam het gebruik van vergadersoftware gigantisch toe, terwijl landen als Rusland en China dikke muren om het internet zetten.

De uitdagingen zijn gigantisch, maar Van Belkom is hoopvol. 'Niet optimistisch, want dan zou ik denken dat alles wel vanzelf zou goed komen. Dat is niet zo.' En Lovink, is ook hij hoopvol? Een lange stilte, en dan zegt hij: 'Ik spreek liever van urgentie in plaats van hoop. Zonder urgentie is er sowieso geen hoop.'